

УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКІ МІЖДЕРЖАВНІ ВІДНОСИНИ У ДОБУ ДИРЕКТОРІЇ УНР (1918-1920 РР.)

Біліченко Лідія

Чорноморський національний університет ім. Петра Могили (м. Миколаїв)
магістр історії, аспірант кафедри історії (2020–2022 рр.)

У листопаді 1918 р. через державний переворот владу в Україні захоплює Директорія УНР. На початку січня 1919 р. в окупованих румунами частинах Бессарабії почалося повстання тамтешнього населення проти окупантів. Річ у тім, що попри вкрай невдалі дії румунської армії та зовнішньополітичні «метання» офіційного Бухаресту під час Першої світової війни (приєднання до Антанти та воєнні дії на її боці, підписання сепаратної мирної угоди з Німеччиною та її денонсація, після цього – чергове військово-політичне зближення з Францією та Великобританією) Румунія зуміла не зіпсувати стосунки з останніми та ще й отримала значні «дивіденди». За мовчазної згоди Антанти Румунія приєднала до свого складу Бессарабію, а також ще деякі порубіжні території, з чим – в силу своєї внутрішньополітичної слабкості – була змушена погодитись УНР [1, С.160].

Бессарабське повстання викликало з боку румунського уряду жорстокі репресії задля його подавлення. Рятуючись від цих репресій під наступом карних румунських загонів, хвиля повстанців хлинула на український лівий берег Дністра, а весь правий його берег був зайнятий румунами. І з того моменту, коли боротьба між бессарабськими повстанцями та румунськими військами охоплювала район Дністра і розпочалася українсько-румунські прикордонні відносини. Треба зазначити, що українські військові частини, які були розташовані на лівому березі Дністра, зайняли цілком з'ясовану позицію щодо бессарабських повстанців: баючи про непорушення добросусідських відносин між Україною та Румунією та уникаючи всього того, що цим відносинам пошкодити може, українські війська обеззброювали тих повстанців, які переходили до лівого берега Дністра, та інтернували їх углиб України. Однак, окремі одиниці повстанців, уникаючи огляду, зберігали при собі зброю та час від часу починали стрілянину з українського берега по румунським частинам на правому березі Дністра. Ця стрілянина викликала цілком організований обстріл лівого берега румунськими військами. Таким чином, була обстріляна румунами ціла низка українських сіл, зруйновані хати, вбиті люди.

Така стрілянина годинами то притихала, то виникала знов. Українська влада, як центральна так і місцева, вживала всіх заходів аби захистити права місцевої придністровської людності, уникнути всіх непорозумінь та зберегти добросусідські відносини між Румунією та Україною. З цією метою, до румунського надністрианського командування українською місцевою владою надсилалися ноти та окремі представники, які роз'яснювали румунській владі дійсне становище речей. Також було зроблено пропозицію від України, утвердити комісію для розгляду прикордонних непорозумінь. Так, в Кам'янці-Подільському була утворена комісія для ліквідації всіх прикордонних конфліктів, які виникли (та які можуть виникнути) на всьому протязі українсько-румунського кордону. На чолі комісії було поставлено професора Дмитра Дорошенка. Також в комісію входили професори Білецький, Уріленко, Шменкевич, Ченявський, секретар Короліцький та представник десятого

корпусу сотник Зембіцький. Румунський уряд у відповідних нотах виявив своє задоволення тими засобами, які були вжиті українським урядом, підкреслив і своє бажання підтримувати добросусідські відносини та пообіцяв нічого не вживати без повідомлення центральної кам'янецької комісії [2, арк. 4].

5 січня 1919 р. повстанський Бессарабський національний союз на засіданні постановив:

- зібрати національне революційне військо та скинути з народу румунське ярмо;

- організацію війська доручається членам союзу: І. С. Дунгеру, І. С. Бабичу і Лисаку;

- організація повинна завершитися до 14 січня 1919 р., а 18-19 січня 1919 р. повстанська армія повинна перейти до обезброювання Румунії у районі Хотина та подальший наступ на території решти Бессарабії;

- командувачем призначається В. Є Доленюк, а начальником штабу І. С. Бабич;

- прохати Подільського губернського комісара не перешкоджати, а надавати допомогу усім бессарабцям, які знаходилися в Україні;

- прохати того ж комісара надати військо для підтримання порядку на звільненій від румунів території;

- із свого складу союз обрав Директорію: голова Директорії І. Ф. Лискун, члени: Мотрюк, Лисак, Дунгер, Кодак. По мірі пересування військ Директорія повинна була провести референдум та відкрити дипломатичні переговори з Україною та іншими державами про приєднання Бессарабії до тої, чи іншої держави, враховуючи волю бессарабського народу [2, арк. 6].

Однак, у планах українського уряду не було завдання допомогати бессарабським повстанцям. Натомість Директорія УНР звернулася за допомогою до румунських властей щодо евакуації з Італії українських військовополонених через Румунію [2, арк. 7].

Задля укріплення двосторонніх дипломатичних зв'язків з Румунією з метою захисту від радянської Росії, Директорія УНР у червні 1919 р. також відправила у королівство Надзвичайну дипломатичну місію на чолі з Костем Мацієвичем [2, арк. 8].

Після повалення Директорії УНР 10 листопада 1920 р. Надзвичайна дипломатична місія та військовий відділ продовжував свою діяльність на території Румунії. Зокрема, вона опікувалася справами національного освітнього руху української меншості в Румунії [1, с.178].

ЛІТЕРАТУРА

1. Срібняк І., Попенко Я. Діяльність військового відділу надзвичайної дипломатичної місії УНР у Румунії, 1920 Р. (за матеріалами saw). Русин. 2019. С. 157-178.

2. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. Ф – 717. Оп. 1. Спр. 1.